

В'ЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ ПРО НЕБЕЗПЕКУ КОЛИШНЬОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ ТА КОМСОМОЛЬСЬКИХ ФУНКЦІОНЕРІВ ПРИ ВЛАДІ

Віктор БЕДЬ,
народний депутат України першого скликання,
голова Всеукраїнського товариства
борців за незалежність України у XX столітті

м. Ужгород

5 липня 2026 року

Ще на початку відновленої 24 серпня 1991 року української державної незалежності В'ячеслав Чорновіл — лідер Народного Руху України, борець за незалежність України у XX столітті — неодноразово застерігав, що колишня комуністична партійна номенклатура та комсомольські функціонери, які після розпаду Союзу РСР швидко проголосили себе «демократами», становлять одну з найбільших загроз для становлення незалежної Української держави.

На його переконання, значна частина цих людей не змінила свого світогляду, а лише пристосувалася до нових політичних обставин, прагнучи зберегти владу, адміністративний вплив, фінансові ресурси та контроль над державними інституціями. Саме тому В'ячеслав Чорновіл послідовно

наголошував, що без справжнього оновлення політичної владної еліти Україна ризикує отримати не нову державу, а модернізовану форму комуністично-радянської системи.

У своїх виступах, інтерв'ю та публіцистичних працях він звертав особливу увагу на кілька принципових небезпек.

Збереження старої комуністично-радянської системи під новими демократичними гаслами

Після проголошення незалежності чимало колишніх комуністично-партійних і комсомольських керівників швидко змінили політичну риторiku, однак, за оцінкою В'ячеслава Чорновола, продовжували діяти старими адміністративно-командними методами, використовуючи державну владу насамперед у власних інтересах, підтримуючи політичні й економічні зв'язки з колишнім союзним центром — Москвою та нерідко толеруючи інтереси Російської Федерації.

Небезпека реваншу, корупції та олігархізації держави

Він попереджав, що вихідці з радянської комуністично-номенклатурної системи можуть перетворити незалежність України не на шлях до демократії, а на механізм приватизації державної влади, формування олігархічної системи, корупції та привласнення національного багатства.

Відсутність справжнього державницького мислення

На відміну від дисидентів, політв'язнів і борців за незалежність України, які десятиліттями виборювали свободу Української держави чи долучилися до національно-визвольних змагань наприкінці 1980-х — на початку 1990-х років, значна частина колишньої комуністично-партійної еліти, на думку В'ячеслава Чорновола, не була носієм української національної ідеї, а лише пристосовувалася до зміни політичної кон'юнктури задля подальшого збереження влади, власних посад і впливу.

На сьогодні минуло тридцять п'ять років від часу відновлення державної незалежності України. Багато застережень В'ячеслава Чорновола, на жаль, справдилися. Значна частина колишньої комуністичної партійно-державної номенклатури не лише зберегла свої владні, адміністративні та економічні позиції в незалежній Україні, а й згодом передала їх своїм дітям, онукам, правнукам, найближчим родичам і політичному оточенню. Так сформувалася спадковість влади, що значною мірою зберегла старі принципи управління державою, толерувала інтереси Російської Федерації в Україні, культивувала корупцію, клановість, олігархізацію економіки й політики, стримувала проведення справжніх демократичних і правових

реформ, послаблювала Українську державу, її національну єдність та систему національної безпеки.

Саме це, поряд із незмінною імперською політикою Російської Федерації, стало однією з визначальних передумов того, що Україна виявилася недостатньо підготовленою до російської агресії 2014–2026 років. Застереження В'ячеслава Чорновола залишаються не лише важливим історичним уроком, а й політичним дороговказом для сучасної України.

Особисте свідчення учасника національно-визвольних змагань

Автор цих рядків був безпосереднім учасником національно-визвольних змагань кінця 1980-х — початку 1990-х років як один із провідників Народного Руху України на Закарпатті та народний депутат України першого скликання. У Верховній Раді України (1990–1994) разом із В'ячеславом Чорноволом був співзасновником не лише опозиційної Народної Ради, а й Радикальної фракції, яку очолював В'ячеслав Чорновіл, та був обраний її відповідальним секретарем. Саме тому наведені у цьому матеріалі погляди, оцінки та застереження В'ячеслава Чорновола є для автора не лише предметом історичного свідчення й дослідження, а й невід'ємною частиною особистого політичного досвіду, спільної боротьби за відновлення державної незалежності України та протистояння комуністично-радянському тоталітарному режиму.

Ці державницькі переконання і політичні погляди повністю поділяв і автор цього матеріалу. Вони неодноразово публічно висловлювалися мною як у період національно-визвольних змагань кінця 1980-х — початку 1990-х років, так і в подальшій державній та громадсько-політичній діяльності. На жаль, подальший розвиток подій в Україні значною мірою підтвердив обґрунтованість цих застережень.

Саме тому сьогодні надзвичайно важливо не лише зберегти історичну пам'ять про боротьбу за відновлення державної незалежності України, а й зробити належні висновки з політичних і кадрових помилок, допущених протягом останніх тридцяти п'яти років. Лише так Україна зможе остаточно позбутися спадщини комуністично-радянської системи, утвердити справді демократичну, правову, національну й безпечну державу та забезпечити незворотність власного державницького розвитку. У цьому і полягає одна з головних історичних пересторог, які залишив нам В'ячеслав Чорновіл.